

Helsedirektoratet
Postboks 7000 St. Olavs plass
0130 Oslo

Årsrapport 2021

Sámi dearvvašvuodadutkama guovvdáš - Senter for samisk helseforskning

Innledning

Sámi dearvvašvuodadutkama guovvdáš - Senter for samisk helseforskning (SSHF) ble etablert i 2001 med det formål å drive tverrfaglig og interdisiplinær forskning og utviklingsarbeid innen helse og levekår for den samiske befolkningen spesielt og den nordnorske befolkningen generelt. I 2021 fylte dermed senteret 20 år, og vi kan se tilbake på 20 års forskningsproduksjon. Feiringa måtte utsettes til 2022 pga. pandemien.

Senteret driver hovedsakelig med epidemiologisk forskning, men har også kvalitative forskningsprosjekter. I 2021 har senteret fortsatt med forberedelse til å gjennomføre en større kvalitativ intervjustudie som del av SAMINOR 3. Studien ble påbegynt i 2019, men er noe forsinka som følge av covid-situasjonen de siste to åra. Forberedelse til del 2 av SAMINOR 3, en omfattende helse- og levekårsundersøkelse, er også i gang.

De fleste studier ved SSHF har samisk etnisitet og fleretnisk bakgrunn som viktige analysevariabler. For SAMINOR 3 planlegges det å inkludere også den kvenske/norskfinske gruppen i større grad i datainnsamlingene.

Covid-19-året 2021

2021 har også vært sterkt preget av covid-19-situasjonen, med utsatte og avlyste aktiviteter, digitale møter og lange perioder med hjemmekontor. Det har vært lite reiseaktivitet i 2021. Planlagte nasjonale og internasjonale konferanser ble i stor grad avlyst, utsatt, eller gjennomført digitalt, men enkelte fikk delta på Sørsamisk Helsekonferanse i november. Den største utfordringen har vært gjennomføringen av del 1 av SAMINOR 3, kvalitative intervjuer. Samtidig har det blitt arrangert mange digitale konferanser, seminarer, kurs og møter, noe som har gjort det mulig for mange å delta fra hjemmekontor. Pandemien har ført til forsinkelser i planlagt arbeid, men alt i alt har senteret vært produktivt gjennom pandemien.

Forskningsaktiviteter i 2021

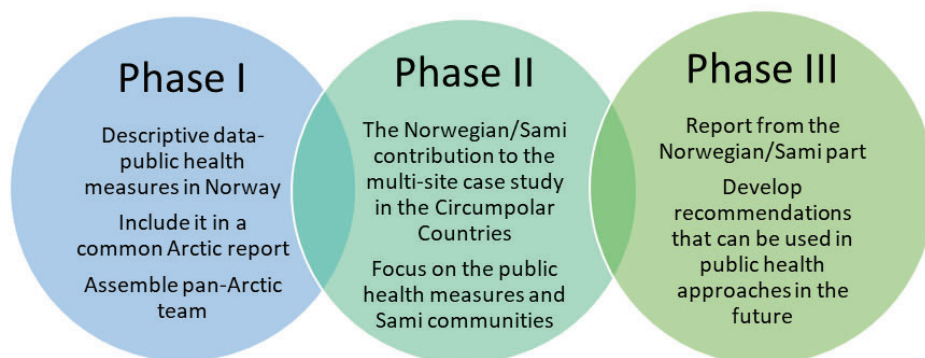
SSHf driver og har ansvaret for flere forskningsprosjekter. Senterets største forskningsportefølje er SAMINOR-studien. I tillegg driver senteret «Fra bygd til by», «Rein som næringsmiddel» og er samarbeidspartner med SANKS på et selvmordsforebyggende forskningsprosjekt med PhD-midler fra Helse Nord. I 2021 startet SSHf et nytt Arktisk prosjekt "Perspektiv på covid-19 i samiske samfunn" hvor formålet er å få mer informasjon om hvordan den samiske befolkningen har opplevd pandemien og hvordan samfunnsberedskapen har fungert i forhold til informasjon og tiltak for det samiske folk. Generelt har vitenskapelig produksjonen ligget på et stabilt høyt nivå i 2021 hvor senterets ansatte totalt hadde 20 vitenskapelige artikler, 8 populærvitenskapelige publikasjoner/kronikker og 34 arbeider i kategorien foredrag/konferansebidrag. Det ble uteksaminert 2 ph.d.-kandidater som begge benyttet data fra SAMINOR. Detaljert informasjon om publikasjonene vedlegges i en egen publikasjonsliste fra senteret.

Perspektiv på covid-19 i samiske samfunn i Noreg

Perspektiv på covid-19 i samiske samfunn i Noreg er en del av Arktisk Råd sitt sirkumpolare prosjekt "Arctic community perspectives on COVID-19 and public health: A Multi-Site Case Study". Prosjektet er inndelt i del 1 (som har tre faser, se figur 1) og del 2 (planlagt som en del av SAMINOR 3). Del 1, fase I av prosjektet er allerede ferdigstilt for alle de åtte arktiske landene med en internasjonal rapport som gir en oversikt over smittevernstiltak i hvert av de arktiske landene. SSHf bidro med informasjon fra Norge. Arbeidet med fase I ble ledet fra Grønland/Danmark og finansiert av Kanada. Fase II er mer omfattende hvor målsetningen er å få informasjon om hvordan den samiske befolkninga i Norge har opplevd og taklet pandemien og smittevernstiltakene, og om samiske kommuner har innført andre regler og strategier for å håndtere pandemien. Hovedfokus er samfunnsberedskap. SSHf har startet dataproduksjonen av fase II hvor data samles inn både gjennom intervjuer, spørreskjemaer, strukturert intervju med en representant fra Sametingsrådet, og medie review. SSHf har inngått partnerskap med Várdoáiki samiske senter som har gjort intervju med brukere av senteret. Det er sendt ut spørreskjemaer til både kommuner i det samiske språkforvaltningsområdet, samiske senter, Helse Nord, Sámi Klinihkka og SANKS. Mediesøk av både samiske og norske media er ferdigstilt og under analysing. Fase III er ferdigstilling av en rapport fra prosjektet i Norge og en felles rapport fra alle arktiske land.

Del 1 av den norske delen av prosjektet er finansiert av Utenriksdepartementet med kr. 3 millioner.

Nettlink til prosjektet (norsk, samisk og engelsk): https://uit.no/project/samicov_no

Figur 1. Oversikt over del 1 av covid-19 prosjektet, men alle tre faser.

Helse- og levekårsundersøkelsen i områder med samisk og norsk bosetting – SAMINOR er SSHFs største forskningsportefølje. I tillegg til egen forskning, er senteret ansvarlig for planlegging av og innsamling og forvaltning av data som også gjøres tilgjengelig for forskere utenfor senteret. SAMINOR har følgende hovedtemaer:

- somatisk helse (herunder diabetes, hjertekarsykdom, metabolsk syndrom) og faktorer knyttet til somatisk helse
- psykisk helse og faktorer knyttet til dette
- tannhelse
- helsetjenester
- trygdemedisin
- kosthold og mattrygghet

Styringsgruppe

Styringsgruppe for SAMINOR hadde første møte i februar 2021. SAMINOR styringsgruppe har beslutningsmyndighet knyttet til overordnede strategiske avgjørelser relatert til overordnede økonomiske forhold, disponering og forvaltning av registrene, samt avgjørelser om igangsetting av nye datainnsamlinger. Sentrale institusjoner og organisasjoner er representert. Medlemmene utnevnes med to års virketid.

Medlemmer, både faste- og varamedlemmer:

- Samediggi, Eirik Larsen, (fast medlem)
- KS – Kommunesektorens organisasjon, Robert Isaksen, (fast medlem)
- Troms og Finnmark fylkeskommune, Kristina Forsberg, (fast medlem)
- ekstern forsker (første periode er Nord Universitet invitert), Bent-Martin Eliassen, (fast medlem)
- Sørsamisk helsenettverk, Anne Lajla Westerfjell Kalstad, (fast medlem)
- Helse Nord, Tone Kristin Amundsen, (fast medlem)
- Institutt for samfunnsmedisin (ISM) og leder av styringsgruppa, Vinjar Fønnebø frem til 31.12.21, ny instituttleder overtok 01.01.22, Torkjel Sandanger, (fast medlem)
- Ansattrepresentant SSHF, Marita Melhus, (fast medlem)
- Helse Nord, Tove Klæboe Nilsen, (varamedlem)
- Samediggi, May-Torill Hætta Siri, (varamedlem)
- SSHF, Astrid Eriksen, (varamedlem)
- KS – Kommunesektorens organisasjon, Tom Mikalsen, (varamedlem)
- Troms og Finnmark fylkeskommune, Britt Hjørdis Somby, (varamedlem)
- ekstern forsker (NTNU), Berit Schei, (varamedlem)

Resultater og status SAMINOR

- A. Senteret har hatt to disputaser i 2021 som benyttet kliniske data fra SAMINOR 1 og SAMINOR 2 klinisk del, med temaene hjertekar-sykdommer og metabolsk syndrom. Prosjektet om hjertekarsykdommer ble avsluttet med disputas i februar 2021. Prosjektet med metabolsk syndrom ble avsluttet med disputas i oktober 2021.
- B. I 2021 kom det ut 7 vitenskapelige artikler basert på SAMINOR-data, og resultater fra SAMINOR har blitt presentert ved flere konferanser og seminarer, mange av dem digitale.

- C. Det er 11 pågående forskningsprosjekter som benytter data fra SAMINOR, både av interne forskere på senteret og eksterne forskere. Det er derfor et omfattende samarbeid mellom SSHF og mange forskere tilknyttet både UiT Norges arktiske universitet og andre forskningsinstitusjoner.
- D. SAMINOR-data er viktig bidragsyter til det store fellesprosjektet «*Healthy choices*»/Sunne valg, hvor mange befolkningsstudier bidrar med datagrunnlag. Healthy Choices fikk bevilget 50 mill fra Norges forskningsråd. Leder for SAMINOR er ansvarlig for en av arbeidspakkene i prosjektet kalt «*Identify resilient and vulnerable individuals and target interventions*» hvor data fra SAMINOR 1 og 2 er inkludert. Senteret har fått midler fra Healthy Choices til å finansiere en post.doc.-stilling med tema «Vold i nære relasjoner». Forskeren startet i stillingen 1. januar 2020 og har publisert to artikler i internasjonale tidsskrifter, begge publisert i 2021. Post.doc.-prosjektet varer ut 2022.
- E. SSHF har bidratt med resultater fra SAMINOR til en egen nettressurs ved UiT Norges arktiske universitet om helse og levekår i samiske samfunn. Nettressursen, Reaidu, er åpen tilgjengelig. Nettlink: <https://result.uit.no/reaidu/>. Nettsiden om helse: [Helse | Reaidu \(uit.no\)](#)
- F. Institutt for samfunnsmedisin har etablert en felles forvaltningsenhet for de fire befolkningsbaserte helseundersøkelsene SAMINOR, Tromsøundersøkelsen, Kvinner og Kreft og Fit futures. De fire undersøkelsene samarbeider om administrative og tekniske rutiner, noe som er nyttig for alle parter og gjør hver av undersøkelsene mindre sårbare. De faglige vurderingene rundt bruk av data blir liggende hos hver enkelt undersøkelse, og forvaltningen utføres fremdeles av teknisk-administrativt personale fra SSHF.

Andre prosjekter

- A. «**Rein som næringsmiddel; næringsstoffer og miljøgifter**». Senteret har tilknyttet en forsker i 20 % stilling på dette prosjektet. Målet er å publisere artikler på allerede innsamlet materiale. I tillegg til analyser av kjøtt og innmat av rein, sees det på forbruk/inntak av reinkjøtt og reinprodukter basert på data fra SAMINOR 1. Prosjektet har hatt én vitenskapelig artikkel i 2021. Arbeidet med prosjektet fortsetter i 2022.
- B. «**Fra bygd til by**» er en studie som ser på hvordan demografiske, sosiale og kulturelle endringer påvirker individers evne til å beholde kulturell bakgrunn og tilhørighet. I tillegg gir undersøkelsen mer kunnskap om helse og levekårsrelaterte temaer i en fleretnisk befolkning i norske byer. Det er både gjennomført en registeranalyse og en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen ble gjennomført i 2014, og det er skrevet en grunnleggende artikkel som beskriver undersøkelsen og datamaterialet. Det er fra tidligere skrevet flere rapporter og bokkapitler basert på registeranalysene fra denne studien. I 2021 ble det publisert en artikkel som sammenligner psykisk helse i by og bygd basert på data fra SAMINOR 2 spørreskjemaundersøkelsen og Fra bygd til by. En plakat (poster) som beskriver undersøkelsen, ble også produsert og presentert på en konferanse i 2021. En artikkel som omhandler flyttemotiver, er under arbeid.

Registerkoblinger

Våre to befolkningsundersøkelser, SAMINOR og «Fra bygd til by» kan kobles mot mange sentrale registre, bl.a. helseregistre. Dette vil gi enda bedre informasjon om helse og levekår i de befolkningsgruppene vi har fokus på. Ingen av de nasjonale registrene har informasjon om etnisk bakgrunn, dette er ikke tillatt i Norge. Våre befolkningsundersøkelser har informasjon om etnisk tilhørighet, og ved kobling mot nasjonale registre gis det tilgang på unik kunnskapsinformasjon til både forskere og helsevesen. Nytt i 2021 er en kobling mellom SAMINOR og reseptregisteret, der det undersøkes 1) bruk av opioider blant deltakere med kroniske smerter og 2) bruk av antidepressive

medikamenter i samisk og ikke-samisk befolkning. Koblingene er svært arbeidskrevende både mht. tid og økonomi, men bidrar til gode forskningsprosjekter.

Senteret vil prioritere registerkoblinger i sitt videre forskningsarbeid.

Vitenskapelig produksjon, kommunikasjon og nettverksbygging

Senteret registrerer sine aktiviteter i Cristin, både vitenskapelige og populærvitenskapelige publikasjoner, medieoppslag og foredrag. Flere av senterets ansatte har deltatt fysisk eller digitalt på konferanser i 2021 og representert SSHF i ulike møter. Publikasjonsliste for 2021 er vedlagt årsrapporten. Det legges stor vekt på å gjøre forskningsresultater tilgjengelige for befolkninga, helsearbeidere og myndigheter. Senteret har derfor gjennom 2021 arbeidet med ei populærvitenskapelig bok som markerer senterets 20-årsjubileum (lansering 17. mars 2022).

Senterets nettsider er brukt i økende grad, noe som merkes på et stigende antall henvendelser til SSHF. Senterets nettsider er publisert på norsk, nordsamisk og engelsk og er revidert i 2021. Det legges ut fortløpende nyhetsoppdateringer og informasjon på våre nettsider, inkl. referanser med nettlenger til artikler og rapporter. SAMINOR har en egen nettside som fikk en betydelig oppgradering og modernisering i 2021, der det informeres fortløpende om pågående og avsluttede prosjekter og alle publiserte artikler. Det er også opprettet prosjektsider for våre andre prosjekter.

Fimben-Áillu-Ántte Susanna ja Gáren-Niillas-Máhte-Ristena Susanna (norsk: Susanna Ragnhild Andersdatter) disputerte 8. februar 2021, med tema risikofaktorer og risiko for hjerte- og karsykdommer hos samer og ikke-samer. Veileder var Tonje Braaten ved Institutt for samfunnsmedisin. Tittel på avhandlinga var «Cardiovascular risk factors and incidence of acute myocardial infarction and cerebral stroke in Sami and non-Sami populations – The SAMINOR Study».

Ph.d.-prosjekt med *Vilde Lehne Michaelsen* med tema metabolsk syndrom, fedme og etnisitet, ble avsluttet med disputas 13. oktober 2021. Veileder var Ann Ragnhild Broderstad. Tittel på avhandlinga var «Metabolic syndrome, obesity and ethnicity – The SAMINOR Study».

Det er i løpet av året brukt mye tid på kontakt med beslutningstakere, bidragsytere og samarbeidspartener for SAMINOR 3. Budsjettet til SAMINOR 3 er beregnet til kr 120 mill., og det er satt i gang et målrettet arbeid for å kunne samle inn midlene som er nødvendig for å kunne starte opp (se også under punktet «Finansiering av forskning»). Innsatsen på dette området blir viktig også i nytt arbeidsår.

<https://uit.no/research/sshf-no>

Samarbeid med andre nasjonale institusjoner

SSHF samarbeider med en rekke institusjoner; Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern og rus (SANKS), NTNU og HUNT befolkningsundersøkelse, Universitetssykehuset i Nord Norge (UNN), Samisk høyskole i Kautokeino, Folkehelseinstituttet, Várdobáiki samiske senter, samt forskere fra ulike institutter ved UiT Norges arktiske universitet og andre universiteter. Ved Institutt for samfunnsmedisin ved UiT, har vi et særlig samarbeid med Tromsøundersøkelsen og NAFKAM som vi har flere fellespublikasjoner med. Senteret jobber også i nær dialog med Sametinget.

Samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer

SSHF har etablert et samarbeid med flere internasjonale forskningsmiljøer, og flere forskningspublikasjoner er skrevet i samarbeid med utenlandske forskere.

Samarbeidet med Umeå universitet som ble inngått i 2015 er videreført med felles planlegging av befolkningsundersøkelser på svensk og norsk side av Sápmi. Høsten 2019 inngikk SSHF, Umeå universitet og senter for befolkningshelse på Grønland og Folkehelsetilstanden i Danmark et nytt samarbeid hvor de fire arktiske landene skal samle inn parallelle helse- og levekårsdata fra samisk og inuittisk befolkning.

Tidligere etablert samarbeid med IGIHM (International Group for Indigenous Health Measurement) videreføres.

Gjennom Universitetet i Bergen er det etablert kontakt med Nord Dakota universitet for å se på muligheter for å jobbe med et måleinstrument som kan tallfeste hvilken langvarig effekt marginalisering har på individ- og gruppehelsen.

Tidligere samarbeid med Melbourne University videreføres også, blant annet som medforfatterskap på felles publikasjoner. Melbourne University og UiT Norges arktiske universitet har underskrevet samarbeidsavtale som innebærer samarbeid om undervisning og forskning med fokus på urfolk. Her vil SSHF ha en sentral rolle. Det helsevitenskapelige fakultet ved Melbourne universitet har invitert SSHF inn i en internasjonal forskergruppe som skal jobbe videre med forskningsprosjekter innenfor urfolkshelse.

Gjennom prosjektet *Arctic Community Perspectives on Covid-19 and Public Health: a Multi-site Case Study*, som *Perspektiv på covid-19 i samiske samfunn i Norge* er en del av, samarbeider senteret tett med forskere fra alle de 7 andre arktiske landene.

The Global Indigenous Data Alliance (GIDA) jobber for å sikre urfolks rett til selvbestemmelse når det gjelder data om dem selv. I 2021 ble det etablert en samisk undergruppe av alliansen, the GIDA Sápmi network, der SSHF er en viktig part fra norsk side. I løpet av 2021 har det blitt arrangert to digitale samlinger i GIDA Sápmi som SSHF har vært med på å arrangere.

Henvendelser til SSHF er økt mye etter at senterets nettsider også er publisert på engelsk.

SSHF's organisering

Senterråd

Det ble opprettet nytt senterråd senhøsten 2020. Senterrådet skal gi innspill og diskutere drift og utvikling av senteret. Senterrådet har rådgivende myndighet. Faglig leder av senteret er ikke formelt bundet av innspill fra rådet, men bestreber seg på å følge anbefalingene så langt som mulig.

Senterrådet består av følgende institusjoner og medlemmer

- Sametinget, Gunn Kristin Hætta
- Ledelse ved Institutt for samfunnsmedisin, Vinjar Fønnebø frem til 31.12.21.
- Samisk legeforening, Barbro Lill Hætta (leder av senterrådet)
- Sami allaskuvla (Samisk høgskole), Solveig Joks
- Senter ved ISM, Anette Fosse, Nasjonalt Senter for Distriktsmedisin (NSDM)
- Ansatt SSHF, Susanna Ragnhild Siri

Stillinger og ressurser

SSHF er et lite senter med få årsverk, både administrative- og forskerstillinger. I 2021 hadde senteret totalt 8,9 årsverk (gjennomsnitt i løpet av året) fordelt på 16 personer. Av de 8,9 årsverkene er 3,7 årsverk finansiert på andre midler enn tildeling fra Helsedirektoratet.

Faglig leder

Ved utgangen av 2021 hadde vi en faglig leder i 70 % stilling som har fått godkjent professorkompetanse som forsker 1. I og med at senteret er eksternt finansiert, og det ikke har ansvaret for undervisning, kan det ikke gjøres opprykk til ordinært professorat, men til forsker 1 som er på samme nivå. SSHFs faglige leder er også leder av SAMINOR. Faglig leder er frikjøpt i 20 % stilling av Det helsevitenskapelige fakultet for å lede en gruppe ansatte med tverrfaglig bakgrunn til å utforme læringsressurser i temaet *Samers rettigheter, og samenes status som urfolk*. Bakgrunnen var *Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger* vedtatt av Kunnskapsdepartementet høsten 2017. Forskriftens formål er å sikre at utdanningsinstitusjonene tilbyr praksisnære og forskningsbaserte helse- og sosialfagutdanninger med høy faglig kvalitet og relevans. Totalt er det 12 felles læringsutbyttebeskrivelser (LUB) som omhandler et bredt spekter av ulike temaer fra blant annet etiske problemstillinger, likestilling, kommunikasjon, levekår og innovasjon. Læringsutbytte 5 (LUB 5) er inndelt i to deler hvor del to omhandler at *“Kandidaten skal kjenne til samers rettigheter, og ha kunnskap om og forståelse for samenes status som urfolk”*. Arbeidet er ferdigstilt høsten 2021 og er nå tilgjengelig via Canvas Commons på UiT Norges arktiske universitet og er også delt nasjonalt på LOVU-banken som alle universiteter og høyskoler har tilgang til.

Senterets ansatte per 31.12.2021

Øvrige stillinger finansiert via senterets grunnbevilgning:

- professor i 90 %, frikjøpt fra Institutt for samfunnsmedisin
- 5 forskere i bistillinger (10 og 20 %), totalt 80 %
- 2 teknisk-administrative stillinger 200 %
- 2 administrative stillinger, totalt 110 %

Eksternt finansierte stillinger:

- forsker 100 % stilling finansiert av NFR
- en forsker og en administrativ stilling, 200 % finansiert av UD
- prosjektleder 100 % finansiert av SANKS og egne midler

I 2021 fikk senteret lønnsmidler fra Sametinget til å utgi ei populærvitenskaplig bok. Dette utgjorde omtrent 6 månedsverk. Boka markerer senterets 20-årsjubileum og presenterer utvalgte forskningsresultater fra senteret fra de siste 8–10 årene. Hovedjobben med boka ble gjort i 2021, men den ble publisert 17. mars 2022 i forbindelse med SSHFs Jubileumskonferanse.

Kontorer

Senteret har delt hovedkontor ved Várdobáiki samiske senter i Dieiddanuori suokhan /Tjeldsund kommune og ved Institutt for samfunnsmedisin, UiT Norges arktiske universitet. I tillegg har en av våre forskere (20% stilling) kontor ved HUNT i Levanger hvor hun har sin hovedstilling, og en forsker i full stilling har hatt sin hovedarbeidsplass ved Oslo Met. Vi har også en forsker i 20 % ved Umeå universitet og 4 forskere i småstillinger som er i hhv Tromsø, Levanger, Karasjok og Kabelvåg.

Utfordringer fremover

Bemanningssituasjonen

SSHF har et stort ansvar som forvalter av den store helse- og levekårsundersøkelsen SAMINOR. Mye tid og ressurser brukes til datainnsamling og tilrettelegging av data for både interne og eksterne forskere.

Dette kommer i tillegg til senterets vitenskapelige forskningsproduksjon. Den kompetanse som senteret etter hvert innehar innenfor helsespørsmål om det flere-etniske i nord, er helt unik også i internasjonal sammenheng. Etterspørselen etter senterets kunnskap er derfor betydelig og økende, spesielt med tanke på resultater fra SAMINOR. Dette er en utfordring for et lite senter med få ansatte og mange små stillingsprosenter. Den store etterspørselen bidrar til redusert tid til forskning.

Samtidig er det utfordrende å finne og rekruttere forskere med kunnskap om det flerkulturelle Norge samtidig som de har solid forskningserfaring. Senteret må i stor grad utdanne egne ressurser. Fra sommeren 2018 inngikk senteret en avtale om frikjøp av en erfaren epidemiologi-professor fra Institutt for samfunnsmedisin ved UiT. Dette har vært meget vellykket og har styrket veiledningskapasiteten.

I løpet av 2021 hadde senteret to nyansettelser. En SAMINOR 3 koordinator ble ansatt i 50 % stilling, som er økt til 80 % i 2022. En koordinator i 100 % stilling på covid-19-prosjektet ble også ansatt fra september 2021. Det har i tillegg vært ansatt en vitenskapelig assistent i 50 % stilling på covid-19 prosjektet fra september 2021.

Vi har nå utlyst en stilling som formidlingsmedarbeider med samisk som språkkrav og som er med i *Søknad om tilskot 2022, Senter for samisk helseforskning* som blir sendt Helsedirektoratet i nær framtid. Senteret er avhengig av å ha en formidlingsmedarbeider for å ha kapasitet til å få gjennomført planene framover.

Planlegging og gjennomføring av en stor SAMINOR 3 vil bli svært ressurskrevende. Samtidig er det tydelige signaler fra sentrale institusjoner i nord og fra regionale og sentrale myndigheter at det er ønskelig med en ny datainnsamling hvor flere kommuner inkluderes. Kommuner er sterkt involvert i planleggingen og signaliserer behov for ny datainnsamling til det beste for befolkningen. Det brukes derfor mye tid til å presentere og formidle pågående forskning og videre planer ovenfor fylker, kommuner, Helse Nord, diverse direktorater og ved flere sykehus. Helse Nord har bidratt med kr 17 mill. for perioden 2022–2024, totalt er det mottatt midler fra samarbeidsparter for kr 22 mill. Totalt preliminært budsjett for hele SAMINOR 3, er på kr 120 mill. Det vedlegges et eget notat om SAMINOR 3.

Finansiering av forskning

SSHF er helt avhengig av ekstern finansiering. Vår basisbevilgning på 6,2 mill. er under et minimumsbeløp for å holde forskningsaktiviteten på dagens nivå, det er ikke tilstrekkelig for å dekke framtidig datainnsamling eller utvide forskningsstaben.

Det jobbes derfor med søknadsskriving som sendes både til forskningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt, men også til regionale myndigheter. I løpet av 2021 ble det sendt søknader til Samediggi, SANKS (Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus), Utenriksdepartementet, Helse Nord og Troms og Finnmark fylkeskommune. Senteret fikk tilslag på alle søknadene som ble sendt i løpet av året.

Det planlegges fortsatt søknader der det er mulig å hente midler. I 2021 ble det påbegynt søknad til NFR som ble sendt i 2022 med tittel «Sami women's health, use of health care services and job market participation- do ethnicity and gender matter?».

Avsluttende ord

SSHF har en stor produktivitet utfra dagens økonomiske rammer. SSHF vil fortsette sin utstrakte samhandling med mange ulike aktører både nasjonalt og internasjonalt. Senteret vil videreføre sitt arbeid med å kommunisere kunnskapen ut til folket det forskes på. Kunnskapen er et viktig bidrag i henhold til Folkehelseloven og Samhandlingsreformen. Det er derfor samfunnsnyttig forskning senteret bidrar med.

For at SSHF framover skal klare å ta et så stort ansvar for befolkningens helse, må basisbevilgningen fra Helsedirektoratet økes. I tillegg forutsettes det at ulike eksterne finansiører har tro på senterets forskningsinnsats og SAMINOR 3-prosjektet. Senteret er for lite til å bli stort alene, og derfor søker vi kunnskap og økt kompetanse sammen med mange gode forskningsvenner.